

HOBI

POSITI

1

1959

НОВІ ПОЕЗІЇ

1959

Ч. 1

В-во Нью-Йоркської Групи
Нью-Йорк
1959

NEW POETRY

1959

No. 1

AN ANNUAL UKRAINIAN-LANGUAGE PUBLICATION OF
"THE NEW YORK GROUP"

Обкладинка роботи ЮРІЯ СОЛОВІЯ
Значок в-ва роботи БОГДАНА ПЕВНОГО

Всі права застережені

Річник НОВІ ПОЕЗІЇ
Редагує Колегія
Нью-Йорк

З М І С Т

Від видавництва	5-6
Богдан Тиміш Рубчак	7-11
Женя Васильківська	12-18
Богдан Бойчук	21-26
Юрій Тарнавський	27-32
Патриція Килина	35-38
Емма Андієвська	39-44
Пабльо Неруда	47-51
Езра Павнд	52-53
Георг Тракль	54-55
Поль Елюар	56-58
Анрі Мішо	59
Е. Е. Каммінґс	60-61
Про авторів	62-64

Printed in Germany

Druck: «BIBLOS» G. m. b. H. München, Heß-Strasse 50

ВІД ВИДАВНИЦТВА

Починаючи з 1949 року, еміграційне літературне життя опинилося на похилій вниз. Однією з причин цього явища було фізичне переселення людей літератури в країни майже всіх континентів, де намагання втримати себе при існуванні забирає більшу частину потенційно творчого часу й енергії письменників. Але це не суттєве. Суттєвим є те, що після таборової дійсності (де все таки був бодай у мініятурі якийсь український світ), письменникам не вистачило духової сили далі творчо розвиватися в підсоннях нових культур. З другого боку, література на Україні була вже на похилій ще від часу, коли замовкли Тичина і Бажан, коли згинули Хвильовий і Куліш, а на літературному житті випалено штамп соціалістичного реалізму, що в самому принципі не тільки заперечує, а просто вбиває всяку індивідуальну творчість. Спорадичні спроби вирватися з-під цього штампу навіть ніколи не наблизились до завершення з причин фізичних і моральних.

Наявність такої дійсності посилює в людей молодшої літературної генерації почуття мистецької відповідальності. Відчувається потреба інтенсивнішого творення не тільки літератури, а й суцільного літературного процесу, тобто таких відносин, де творчість письменника і творчість читача стають природним і тим самим явищем. Лише треба пам'ятати основне: коли літературна творчість письменника, при всій своїй загальній зумовленості, родиться наслідком індивідуального творчого акту мистця, живе власним життям, прямує власними шляхами, то творчість читача вели-

кою мірою є тільки наслідком, а частково доповненням чи продовженням праці гисьменника.

Тож відома вже в літературному житті Нью-йоркська Група вирішила не тільки інтенсивніше продовжувати свої творчі намагання, але й вплинути на оживлення та поглиблення літературного процесу. Одним із перших кроків Нью-йоркської Групи в цьому напрямі є річник *НОВІ ПОЕЗІЇ*, що буде регулярно появлятися кожного року і частково давати образ найновіших поетичних досягнень. Це перший в історії української літератури журнал самої поезії, поставлений на основах виключно мистецьких.

А основи ці дуже прості: творчість кожної індивідуальності вимагає повної зовнішньої свободи вияву, вона є окремий світ і знає власні закони життя і смерти — вкрай суб'єктивні. Кожний мистець дуже різко відчуває вимоги свого внутрішнього світу і, не маючи іншого вибору, мусить дати йому повний творчий вияв. Іншими словами, мусить вільно висловити себе своєю мовою.

★

Річник міститиме в першу чергу оригінальну творчість українських поетів, що відповідатиме заданим вище принципам. Окремий розділ становитимуть перекладні поезії з чужих мов на українську, і навпаки. В наступних числах плянується також відділ поетичної критики і теорії (поетики). Крім річника, у видавництві Нью-йоркської Групи будуть появлятися мірою спростностей окремі книги поезій, драми і прози.

Богдан Тиміш Рубчак

ІКАР

Хрустальний первопочаток устав у шостому дні.
Хлопчик був: світ був. М'якостопо
світом новим ступав. Семизорий звір
правду йому співав — найближчу з усіх — без слів,
і ангел був ще молодий.

Хрустальний первопочаток устав у шостому дні.
Юнак. Тигрів від зла стеріг. Левам імена дав.
Прибігали до нього дні, вкруг нього дні бігли, як діти,
і яблуня лету біло йому цвіла:
пречисто.

Хрустальний первопочаток устав у шостому дні:
муж. Всесвіт знав: перше слово здобув.
Вибухло в ньому весілля сонця й сонних гадюк
на дюнах над юним морем. Хотів
на вітрі лишити карб свого доброго імени —
летіти.

Хрустальний первопочаток устав у шостому дні.
Зло розлилося. Зливи з ласкавих вод землю зривали.
Птиці сонцю закрили таємничі обличчя свої,
вітер емблеми лету зламав, і прийшли
карати куці.

Хрустальний первопочаток упав у сьомому дні.
Хрустальний день упав. Осталася ніч:
ув'язнила крила снами гарячих рук,
шалом шальвій, полоном полину. Замкнулись
кущі, що прийшли. Темні кущі.

Хрустальний первопочаток упав у сьомому дні:
до лжесвящеників, до крамарів кровистих пішов юнак,
первобажання своє глибоко в очах заховавши,
і був. А правнуки рибалок знайшли
розбите крило в кущах.

Не час бо птицям співати . . .
Борис Пастернак

Мовчи! Нехай уста роздушать міти,
і з тінню хай не борються вони.
По всій землі зійшли отруйні квіти
твоеї найчорнішої вини.

Тепер не час для птиць блакитногрудих,
що їх ти ніс (крізь повінь і крізь мор,
бо кожну птицю здавлюють споруди
тобою рукостворених потвор.

Мовчи. Нехай уста згоряють сіллю,
бо шепіт твій тяжких не зрушить криг;
в твоїх льохах давно взялися цвіллю
старі сторінки наймудріших книг.

Рука, що Ласкою була, карає,
і гострий град ламає виноград;
ти зрадив світ, і світ твій умирає,
тож в край мовчання оберни свій сад.

НЕЗНАЙОМОМУ СТАРШОМУ ПАНОВІ,
ЩО ЙОГО АВТОР ЧАСТО ЗУСТРІЧАЄ В ПАРКУ

. . . .

Вечорами твій погляд причаровують кльумби
і уста твої шепочуть про тихі речі:
про настурції, про нарцизи,
про структури сніжинок,
про стримані струни Моцартових концертів,
і про місяць: він сьогодні, мов медовий демон.

. . . .

За резедним серпанком,
за акантами кльумбів,
в сутеренах, в мансардах,
у виритих в мурі печерах, у вирвах, у норах,
в кошмарів анґарах —
лицеміра розрахована цнота;
конспіратора контур протертий;
вбивств жадоба угвинчена в мозок чавунний
миролюба, увінчана словом слизистим;
крови хіть у знівеченім серці пророка,
гвалтування в бубнявих очах філянтропа:
мародера держава.

. . . .

Інокентії в мантіях чистих
у акафістах формул стерильних,
у манколії точних обчислень
шпетно вишіптують змову про світу зраду.

. . . .

Цокотять циклотрони, кричать про світу загладу:

Над магістралями просвістять круки й кондори, й брудні сови. Над лисинами лжесвящеників затріпочуться кажани, зареочуться старці синіми яснами, і настане Велика Ніч.

Кров'ю сплинуть крилолюби. Прометеї грудьми припадуть до холодних скель, під поштою жебрачка викручуватиме старосвітський вальс на руїні катеринки, потім стане дуже темно і придуть примарні сни.

З балькону коконом звисне збатожений труп. Його ноги ніхто не обміє. Під ним лише став грамофон і плаче, і плаче, і плаче, а байдужі прохожі топчуть ікону його.

Темніше й холодніше вечорами. Йде Велика Ніч.

. . . .

Вечорами твій погляд причаровують кльумби

і уста твої шепочуть про ніжні речі.

Невже обман ти? Уста, що шукають,

невже злякались кінцевого слова?

Рука боїться торкнутися серця,

а очі не хочуть глядіти в очі.

Женя Васильківська

*

Йому ще далеско до ранку. Ще бур'янами поле поросло, глухою кропивою далечінь опоясана, мряками та дощами дороги затягнулись.

Ще довго йти йому нічними закрутами до поля, де посіяний дим.

*

Дуб стоїть на березі. Його стовбур: святиня вітру. Для кого, для кого це листя що гасне в мертвих гілках?

*

В твоїх безмежних руках темрява повторяється, як круглий м'яч. Ти мечеш світло — і воно дзеленчить дорогами, крихке і неповторне.

Коротке і несвідоме коріння світла. Перекотиполем межі перескакує, над озерами вітром маячить, на полях зоряним порохом латаття пробуджує. Двері йому: вечірній дим. Вікнами бринить, на розбитому склі кров'ю багряніє. Його зброя — камінь, його руки — срібними рейками в далечінь простяглись, очі, тишею купані, в зелених плесах затопились. Греблями та мостами русло ріки настовбурчилось.

Але зріє вітер. Шум очеретами ходить, ліс кошлатими лапами хмари роздирає. Птахи, як чорні ключі, блакить відчиняють. Збіжжям навантажились небесні вози.

А в твоїх руках сонце піниться золотою гривною, течуть камінні потоки, і темрява родиться знов з моря щасливою глибиною. Як круглий м'яч — твердий і невимовний, в глибині Твоїх долонь.

ПОЕЗІЯ I

Через двигтіння хвиль, закритий берег,
лиш простягнувши погляд, можна знати:
це колос зір блакитну ниву в'яже,
це порожнеча мерехтить снігами.

Руками загорнувши спів і взявши
життя доріг, розірване каміння,
послати шепіт вій в незмінний простір,
де всі обличчя — обрій, відгук, відплив.

І не збивати струн. Нехай
над спільним морем, коливанням вітей,
хвилює листя, розливає ріки,
нехай терпким кадилом стане літо,

де неминучість на гілках, як гроно
задимленх хрусталів, нависає,
а на границях голосу — мовчанка,
спокійний став, прозора суть тривання.

Не затопити чола, а підняти
долоні 'в дим, що відійде у пристань
стовпом луни — туди, де спілий місяць
горить над схилом дня, як кругла пісня.

ПОЕЗІЯ II

Ти — як вінок насіння. Молот світла,
що розіб'є луску, ще довго
яснітиме слідами слів, і повинь
не зірве сітей, не розділить зору,
що в сутінках згрібає щедрі жнива.
Між молоком і м'ятою, на загорожах
думок твої зелені вени
кільчаться глодом, чорнооким терном,
загравною шипшини. Шум/горіхів
тече сухим галуззям, дивина
вростає в черепи, і смолоскипи
палахкотять над попелом коріння.

Так все завершується — як слово в світлі.
В гарячих грушах південь в'яже тишу,
в малині прозріває первінь. Але лан
ще не доріс, і нетерплячий невід
шугає порожнечою: сильце на вітер.
Ти відхиляєш сонце. Коралеві
дороги застилають морок,
струмки волошок витікають в небо,
проміння жита — жовтий жар — двигтить
живицею сосни, бурштином моря,
дугою підпирає кроки, приплив.

З твердої кости
тебе вирізують, витесують з каміння,
і з дерева, немов ворота: свідок,
що закриває погляд, межі цвіту.
Ні, ти: вінок. Це на твоїх полях,
роз'ятрених від грому, повних глини,
джерел темряви, каламутних тіней,
напнявся лук років, хвилюють гриви
кремінних коней, і танцює
насіння берегами, коло райдуг,
там, де зачерпнене шоломом море,
розлившись, як зелений птах, співає.

ПОЕТ

Твої уста — канва, де цвіти
прийдуть. Бадилля геть.
Прозорими петлями безхмарної синяви
закрився хрест.
Тьмяно горять спокійні лампади.
Голос хрустить наддертим крилом.
Твої слова — глибока стежка,
якою часом проходить Бог.

БАТЬКІВЩИНА

(Фрагменти)

I

Південь вкриває клуні
мутним оливом спеки —
але в пахучій соломі
гніздяться сонце і місяць.
Пурхають метелики лісом, —
трепетом дні заливаються,
коси берези згортають
зграї божевільного птаства.
Світ, як гладка долоня,
сипле намисто з росою,
нанизує зорі на промінь
кривої верби над ставом.
Сосни, це в них тріпоче
світло таємного вечора,
світло, що пахне живицею,
повне пісень і сокир.
Птиці, що колос спивали,
крила, що тишу розрізали —
громом і полум'ям кований,
згарищем став очерет.

ПІВНІЧ

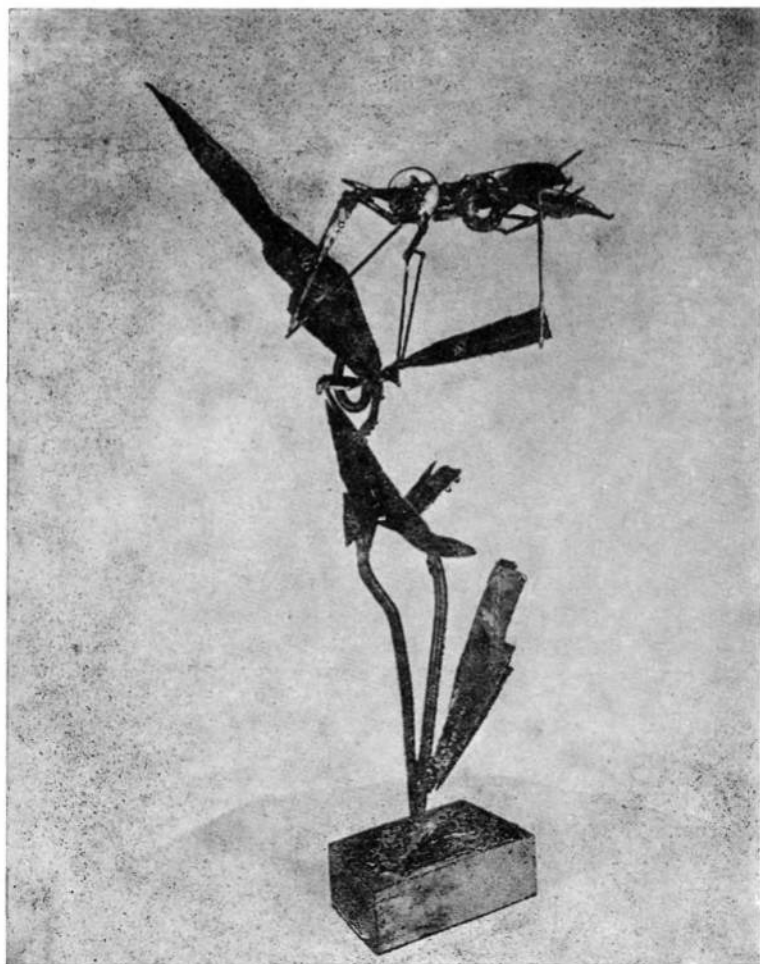
Риби — це лише устами
холод крижаних полярних листків.
В іглю, де кетяги малин — марева,
Росте дугами морозний спів посвят.

І блакитні весни
лося і ночі,
з'єднавши повітря одним вогнем,
танцюючи вінками
над обсягом хрусталою,
ніколи не повернуть біг саней.

Ярослава Геруляк:

Зрада (олія)

Михайло Р. Урбан:

Дослідження

Богдан Бойчук

*Якщо вони питатимуть за мною,
то скажи: у нього була справа
в потойбіччі.*

Сокан

Коли питатимуть за мною,
то скажіть:
що води тугою торкають камінь
і пливуть,
що шум вітрів душею виростає з неба
голубою
і гусне в білій нерухомій тишині,
що лірика долонь,
заплутана в жіночому волоссі —
змивається часом.

Якщо питатимуть за мною,
то скажіть:
що все іде.

ПРОЩАННЯ З ПАЛЬМОЮ

I

У чаші двох долонь
зливається прохолодь пальми.
А зморшки тіла (як утомлені уста)
спивають з мовчазних гілок
зелений відпочинок.

Старий, що шумозі світів
віддав свої діла,
метаморфозно проростає в тишу.
Як теплий плач,
сивизна розпливається в пісках, —
осінньою травою в'януть жили.

II

Він випив все вино,
що п'янило мандрівкою ноги.

З гаїв пішли давно.
Усі.

Пішли його жінки — розп'ятими грудьми —
віддавшись життю:
устами,

гристрастями,
серцем,

Порожніми пішли. Як він.
І невідомим думка не болить.

Останній спомин, чистий, без жалю —
віддав тремтячою рукою пальмі.

Що за нього сварилася з небом.

ЦИКЛ

I

Коли нам відкрилися двері:
затиснений в кімнату простір
здавався вічністю,
в якій звисали грона
тяжких облич.

На квітах наших вій
сідали роси,
а крізь уста, як несподіванка,
пройшов незнаний крик.

І жаль було тієї теплоти,
де повнота буття вливалася чуттями.
Був жаль прихóдити в життя —
і ми хотіли повертатися назад.

II

Ми полюбили радісне обличчя сонця,
що котилося до нас з блакитних вод;
як матір, полюбили ніч, яка пускала з рук
блискучі мухи, що бриніли за вікном, як зорі,

і ліс, що задихався парою листків,
і порозкидану в кущах пташину мову,
і поле, що підносило з-під мряк
широкі руки; і шовком вигнутий до ніг

зелений шепіт трав. Любили все.
Як нереальний світ, якого центром — ми,
а довкруги дзюрчання всесвіту,
як море, довкруги бурхлива музика,
падіння і народження світів — для нас.

І часом безорбітно пролітали
зайві голоси людей,
і темрява вривалася у душі гнівом —
ми не хотіли з ними поділяти днів.

III

Тоді ми себе знайшли.

Ліричними скрипками
стелились береги ріки.
Твоїх грудей симфонія
блакитнобіла
народила в серці пісню
про любов.

У дотиках
про ніжність говорили руки
і тремтіли.
А стопи, як клявіші,
вдаряли тепло зелень —
все далі й далі:
де лягла з відкритим лоном
долина щастя,
де ти мені дала пізнати
таємницю ніг —
і десь на небі
зашумів дитячий плач,
як молода лоза.

IV

Ми йшли разом і на шляху
минали довгі дні, як статуї,
прекрасні і сумні.

А потім висохли джерела наших тіл
у спраглі пополудні — як сльози
на долонях літа.

Природа нас коріннями приймала,
і оставила нам білі кості
(о, красо, мовчазна і холодна,
ми любилися й тоді).

І не було уже ні скарг, ні таємниць,
ми знали: знов чиясь рука
одкриє двері,
і знов захочуть і не зможуть
вертатися назад.

Юрій Тарнавський

НОВА ПІСНЯ ЕДІПА

(Фрагмент з поеми «Діялог на весні»)

I

Дуб:

Хвала весні: я народився.
Я цупко держуся пальцями моїх ніг
хиткого помосту землі,
солodka слина тече в мою горлянку
холодним сиропом,
шкура на моїх грудях натягається,
горда, як бубон,
моє волосся кучеряве та гомінке,
як рої зелених бджіл,
а мої рамена тріщать
гнучкими м'язами!

Хор морських вітрів:

Іде весна: страшна!
Мертві пускають паростки з могил,
хитаються надгробки,
від переляку мруть старі камені,
луццаться шкаралупи доріг,
а чума хмар спішить на захід,
щоб чатувати із-за брами гір.
Безпощадно місяць шліфує своє тіло

на чорнім камені ночі,
на побережжях вже жажде води
жагуча сіль,
з могил, з нечутним грюкотом,
вилазять кінцівки мерців: білі й зелені!

Дуб:

Довкруги мене мертвість мінералів:
гадючість соли, неплодність кварцу,
аморфність глин, божевільна кам'яність
скель!

Гей, пробудіться, надайте вашим спинам
життя, затримайтеся в світлі місяця,
як риба у холодній жмені броду!
Станьте на пальці, напружте ваші тіла,
зродіть роти, виростіть легені,
розкрийте очі, розкиньте руки,
ковтніть у себе дух Хлорофілу,
Зелений Дух Життя!

Хор морських вітрів:

Від ґрунту несе сирістю:
набряклим каменем, розжованим чорноземом,
тухлим піском, ехидним мохом,
лишайами, що деруться
за добиччу знеможених скель.
Із лінивих сонних озер, із-під покривал їх,
в небо втікають душі болотяного газу,
на трясовинах явно мучать спекою
й відсутністю кисню пригноблений торф:
як з побоевищ тоскний запах крові,

від землі несе дух розмоклих волокон,
пригноблюючий запах, що вбиває надію.

II

Вітер із заходу:
Чи тебе болить,
чи тебе болить
коріння твоїх зубів,
кучерявий дубе?

Дуб:
Мої м'язи болять молодістю!

Вітер зі сходу:
Чи тебе болить,
чи тебе болить
коріння твоїх зубів,
кучерявий дубе?

Дуб:
В моїм волоссі заплуталося
зловісне віщування вітрів!

ДВІ ЕСПАНСЬКІ ПІСНІ НА БЕЗЛЮДДІ

1. Хата болю

Від піщаних вод моря,
від вод, що муляють, як сльози,
я втік на місяць,
де метеори свищують, як божевільні птиці.

Та на місяці пил хлюпоче морем,
і погляд сонця ріже, як іржавий ніж.
Друже, немає солодших вод від вод моря,
моря, що капає піною із шерсти суходолів!

Вікно є моїм дзеркалом,
місяць є моїм обличчям,
стіни є моїми ворогами.
Друже, прилети архангелом,
випали голосом гніль мовчанки!
У моїй хаті, у моїй німій хаті,
під простиралами вапна
боліють непритомні стіни.

Друже, ради Бога, друже,
де ділася склянка твоїх слів?

2. Собака вітру

Гори до тебе не говорять,
твої пісні не вміють думати,
під твоїми вікнами сумують тічки вітрів!

Гори до тебе не говорять,
твої пісні відзеркалюють твій рот,
під твоїми вікнами собаки тужать за сонцем!

Коли душа сонця
йде чорним мармуром неба,
от тоді я задихаюся в попелі сну!

На безлюдді, на острові гробів,
там я шукав виноград спілих хвилин,
а знайшов собаку вітру.

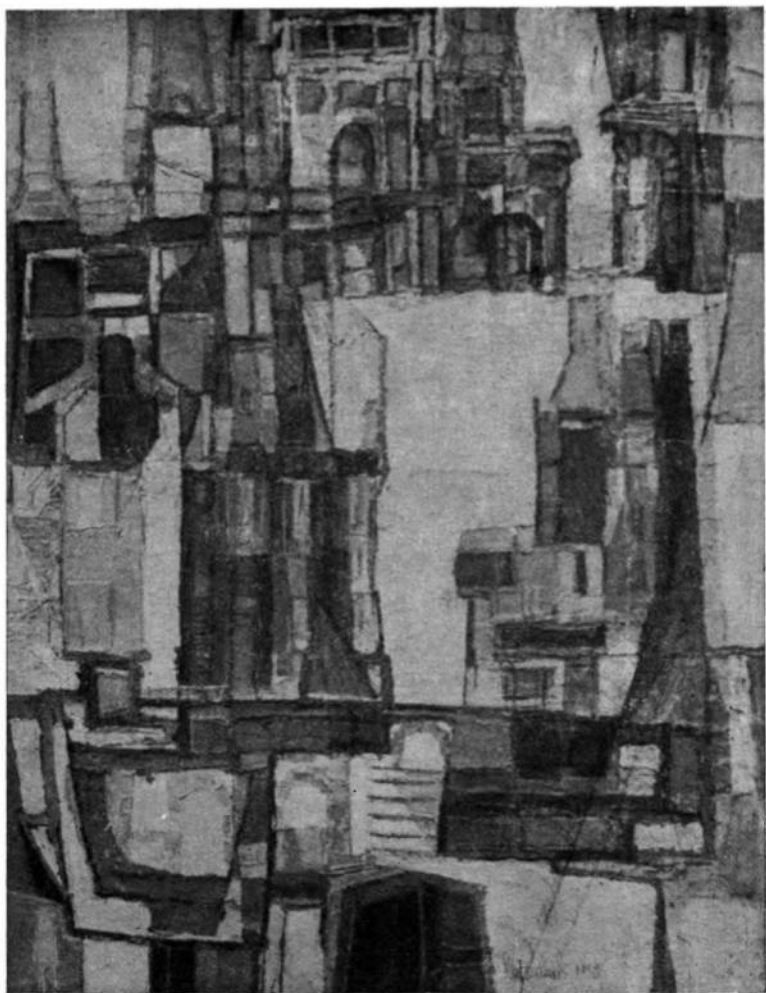
На безлюдді.

ЕПІТЕТИ І ЕПІТАФІЇ

Я натрапляю на білі картки кладовищ
серед зотлілого паперу літа, серед задухи
пилу, що, як випари пустелі чи піску,
осідає на моє горло, мої сльози перетворює
у струми гарячого повітря, що язиком пекучим
розчиняє уста повік і свище в моїх віях
божевільною мелодією сосон.

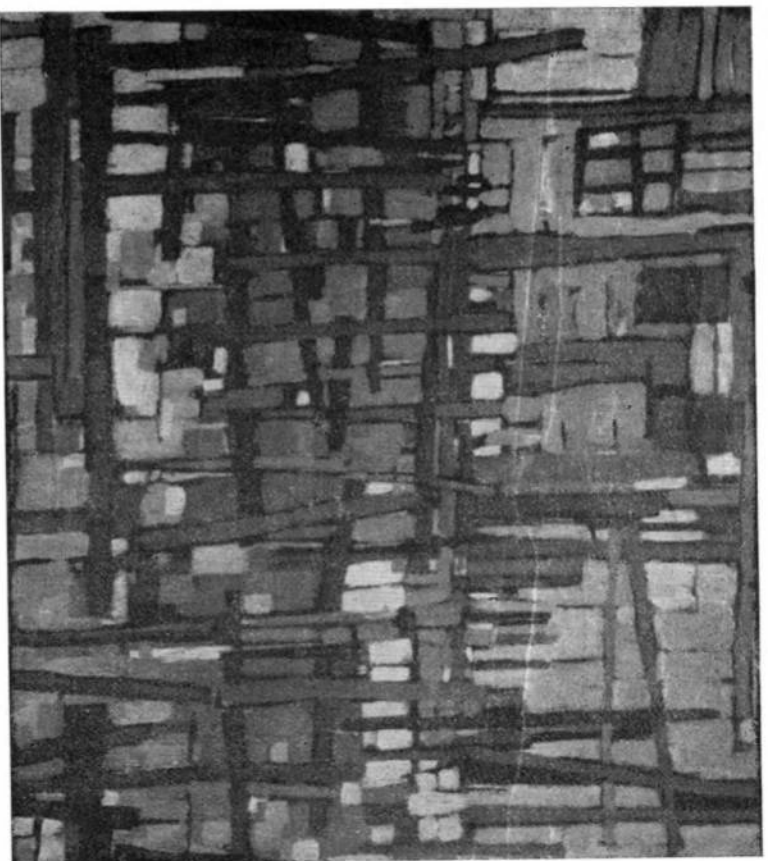
Моє тіло тоді всисає в себе тургор меланхолії,
і серед мовчанки можу я чути слухом пальців
тверді слова старих каменів, що говорять до мене
мовою дат, і прізвищ, і сантиментальних написів,
вимовляючи їх тихо і неясно
витертими мармуровими устами.

Тоді у вогкій долині мене, на схилах темних горбів,
як у теплім плесі озера, спокійний смуток
відбивається блідими картками записаних кладовищ,
довгими рядками тьмяних горбів,
віршами, що ростуть в мені кладовищами моїх днів.
А на словах їх, під мохом поезії,
як на твердих плитах, я читаю витерті дощем смутку
сантиментальні написи неясних метафор.

Любослав Гуцалюк:

Античний кресвид (олія)

Аркадія Оленська-Петришин:

Рибальська оселя

Патриція Килина

ПОСМЕРТНА МАСКА

Ще цвіте камінний лотос,
голос мармуру ще лунає
і фризи посуваються завжди,
тільки вмирають там, де кінчається стіна.

Лиш табуни лун молять за життя
святую скульптуру,
але довкола неї крадеться тигр вітру,
тигр сонця скаче на неї,
зубами кристала кусає тигр дощу.
Глядить скульптура на звірів, як на королів.
Вона, мов людина зранена стрілами моря,
утоплена між блискучими шаблями хвиль.
Її руки вже, мов рухи коріння,
вже, мов корінь, її лице,
і празелень підступає, мов прибій,
щоб обняти тіло втопленого святого,
і хвилі листів малюють мохом лице,
мов похоронною фарбою.

Ще цвіте камінний лотос,
хоч тремтить зеленим болем.
Поволі вмирає скульптура, мов людина.

ПАМ'ЯТАТИ

Я стою біля брами, біля стіни,
Кажу: «Я не пам'ятаю».
Мов водоспад через стіну, вітер тече із світу,
я чую вітер, ловлю звуки, зруйновані вітром,
луну людини, хвилин, мов, слів, листів . . .
. . . Листів із дерева пустих гнізд
і яєць, висаних орлами снів.
Пустеля, тиша, пустеля.

Пам'ятати. Іти через браму в місто ясного грому.
Чути в тунелях моїх вух наливання шуму,
ударів, слів, листів.

Моя пам'ять, висана орлами снів.
Пустеля, тиша, пустеля.

ПАСАТНІ ВІТРИ

Там невидиме місце, невидимий час,
там рожа цвіте під водою, як сон,
і чорні птахи говорять далекими голосами,
і птахи говорять просторами.
Там хвилі, мов звірі, на каміннях вмирають,
піна мозків і зелена кров сохне
скрізь, як давня сіль.

Мої дні, мої дні, як пасатні вітри,
приходять, сходять, мов фата моргана —
мов знахар співають, мов мрія мріють,
мов мрійники сумують.

Живуть у вічних тунелях моря
громи й тіні, мої душі,
і рани, й титани зранені ріками,
і вбиті кораблі, і сни.

Рожа цвіте, мов сон, мов ембріон,
і звірі, мов хвилі, кидаються на каміння.
Понад морем до мене йде темна постать,
і з нею тисячі чорних птахів,
і з нею згряя днів.

СВЯТО

Світає на безлюдді, в просторі світає,
в пустелі і в самотній вулиці поволі світає,
світає, і сірі вітри, як важка вода, розмивають
останні плями і тонке писання ночі.

Пишні будинки із складними бальконами
(мов нові гроби королів під пливучими дюнами неба)
не кажуть нічого, не вміють говорити,
але слухають, надслухують: музика мріє —
струнке співання літаврів і труб,
і прозорі шуми прапорів, і рухи ясних тіл.
Справді світає, хоч тільки будинки бачать,
як майоріє парада — людей нема, і вулиця
жде, як королівський килим каміння, і балькони
чекають, мов мертві глядачі, на свято, що вибухає
струменем
із світанку, що сходить, мов мла, із водоспадів сходу.

Тіні колес, тіні коней, тіні тіней і духів —
так спокійно йдуть тіні людей.
Які ясні їхні обличчя! І на їхніх головах полум'яні
вінки.

Вони дають місту давню пам'ять і привіт,
і струнке голосіння застарілих інструментів.

Не остається навіть звуглілий вінок.
На вулиці жахлива охайність переливається,
неначе з-поміж костей лебедів.
Сагара дня простягається; самум сонця
ховає місто під світлом, під пилом полудня.

Емма Андієвська

ПЕРЕХІД

(Сонет)

Горою дійсности, що б'є на сполох,
В залізних фартухах бабусі вїй,
Бузкові плакальниці, в синяву
Виводять наводь з водяного пилу,

Щоб у стоніжки ніжки стали з палець,
Щоб вдосвіта не спали по калюжах,
Як перепілка світом поколише,
Щоб місяці на стеблах у сопулі

Не йшли туди, де зборище калік
Позвіщувало німби на кілок,
Не давши відблищати моріжкові,

Й, ногами двір підперши, загуло.
Триває наводь. Ріже риж лукавих
І захалаявники зливає з-за халаяв.

СПЕКА

(Сонет)

Видмухувало бульки й бісер з попелища.
З навощених кульбаб проклали з лійок кладку
й замкнули зелень в скло, а ключ у грудну клітку.
Жара, що й в парниках вологість попила б ще,

Олією тече: хай громом пополущать
Порічку, ларець риб, чи візьмуть наговором!
Йй стебла дудоняць, що вбивниця — і віряць,
Що їх відпустить, як у небі пополоще.

В стодолах випари, хрещаті з коливання,
Чекаючи на чудо із соломи, видив,
Ввись бульбашками срібла дуги в образ зводять

І перевтілюють коня до половини
В архангела, що весь ворота, крил жмути
Із кульок хліба, ягід, люду і лиття.

ВЕЧІР

(Сонет)

У око окунь, як пливуча клуня,
Торкається, — і світ на скалки: сутінь.
Лиш мокрого вогню семипудові сита
Ідуть по обрїю, хоч їх на бісер клонить

Розсипатись і заячіть над кленом,
Що, плеканий, парує у висоти
Молозивом і бульками росади.
Росу в росину забивають клином,

І ниткою живою крильця бабок
Виносить хвилями із грядок бобу,
Що вивісив стручки — жаровні соку,

Бо лїйки скрізь, листки — кришталю саклі,
Й лежать у ватянках від тьми помору
Водоймища, і хащі, і примари.

ВОДА

(Сонет)

Губили дно і впливали з ребер
Перчинами із водяних печей —
Усі плавці несли меча печать,
Що в заводях мечеть із тіней рубить,

Мечеть, що обернулася на рибу
І затонула в парниках луски
І тільки дме стручки по волоску,
Що водяній блосі триножник робить;

Бо краплі духова оркестра глушить
Усіх, хто з тіста менш непосидющих,
І валить без розбору в мідний ящик

На дно, назад, де саме щонайглибше.
І перехожі бачать серед дня
Улітку парасолі на воді.

ДИТИНСТВО ГЕРОЯ

(Сонет)

До круч — зарок, на кожний порух — грати,
І няньки там, де з'їхати б з поруч
у пісню на горище до сторіч.
Він поглядів гусячі шиї крутить

І ставить під корито до стокроток,
І от тоді вже відкриває біг:
Рослині — ідолице, багнам — бульок бог,
Він ладен крильця щільникам відкрити

В нових немисленних світів початок
І на білизні взутим відпочити
Під повивальниць гуд і вітер рук.

Йому казали: вийми сказ ума!
На спину банки ставили в урок. —
Він прів і з дощок витискав сомів.

ЛІТО

Як бутлі заваливши грому,
Від перевтоми струнних літер
Веселкою грозять другому,
Що й піджаки гримлять, як лютні,
Вниз дерево летить змією
З запирсканої колісниці.
Хай коліщата в кров вгрузають,
Аж тіло крильми колоситься,
Хай ангел, обернувшись в труби,
Стоїть під заграви кавунні
Серед птахів, що із утроби
Вилущуються повнолуння
Під свисти в громобитні трави,
Під охи в шкіряні калюжі.
Вірьовки з душ за переправу
По нитці в'ють і в миски ложать.
Дзьоби від сокоту розпухли,
І леза на жуках, як бутлі.
Лиш ложки по росі, як битва
Полощеться під хвилі охляп.

Борис Пачовський:

Моли́тва (дерево́рит)

Юрій Соловій:

Розп'яття

Пабльо Неруда

З'ЄДНАННЯ

(Соната)

Із запорошених поглядів, що пануть на землю,
чи із листків без звуку і кладучих себе в могилу.
Із металів без світла, з порожнечою,
з відсутністю дня, що нараз стає мертвим.
На висоті рук засліплення метеликів,
відлет метеликів, світло яких не має кінця.

Ти берегла слід світла, розбитих речей,
який забуте сонце в присмерку кидає на церкви.
Забарвлена поглядами, речовиною бджіл,
твоя матерія неочікуваного, втікаючого полум'я
йде перед і після дня і його родини золота.

Крадучися, дні проходять потаємно,
та пануть у твій голос світла.
О, владарко любови, у твоєму спокою
я знайшов свій сон, своє притишене становище.

Із твоїм тілом соромливого числа нараз розтягненим
до розмірів, що означають землю,
після суперечки днів пустих простором
і холодних повільною смертю і зів'ялими
заохочуваннями,
я чую вогонь твоїх грудей і відхід твоїх поцілунків,
що зроджують свіжі ластівки у моїм сні.

Часами доля твоїх сліз приходить
до мого чола, як вік, там
хвилі б'ють, розбиваючи себе на смерть:
їхній рух є вогкий, примираючий, останній.

ТІЛЬКИ СМЕРТЬ

Є самітні кладовища,
гробы повні костей без звуку,
серце, проходячи тунелем,
темним, темним, темним,
як при розбиттю корабля, ми вмираємо із середини,
коли ми топимося в серці,
коли ми випадаємо із шкури в душу.

Є мертві тіла,
є ноги із холодної, липкої глини,
є смерть у костях,
як чистий звук,
як гавкання без собак,
виходячи із певних дзвонів, із певних могил,
ростуть у вогкості, як плач чи дощ.

Я бачу сам часами,
домовини із вітрилами,
відпливаючі з блідими мерццями, з жінками з мертвим
волоссям,
із пекарями, білими, як ангели,
із задуманими дівчатами, одруженими з нотарями,
домовини, пливучі вертикальною рікою мертвих,
багряною рікою,
проти течії, з вітрилами повними звуку смерти,
повними німого звуку смерти.

До дзвінкого берега приходить смерть,
як черевик без ноги, як одяг без людини,

приходить, щоб стукати перснем без каменя і без
пальця,
приходить, щоб кричати без рота, без язика, без горла.

Та все ж її кроки лунають
і її одяг лунає, притишений, як дерево.

Я не знаю, я розумію тільки дещо, я заледве бачу,
та мені здається, що її пісня має барву вогких фіялок,
фіялок привиклих до землі,
бо обличчя смерти є зелене,
і погляд смерти є зелений,
із проникливою вогкістю листка фіялки
і зі своїм сумним кольором розлюченої зими.

Та смерть теж проходить крізь життя, переодягнена
в мітлу,

лижучи долівку, шукаючи за мертвими,
смерть є в мітлі,
є язиком смерти, що шукає мертвих,
є голкою смерти, що шукає нитки.

Смерть є в польових ліжках,
у повільних матрацах, у чорних покривалах,
вона живе горілиць, і нараз трубить:
трубить неясним звуком, що надуває вітрила,
і ліжка пливуть до порту,
де смерть стоїть, зодягнута як адмірал.

ОДА ІЗ ПЛАЧЕМ

О, дівчино серед рож, о, тиску голубів,
о, в'язнице риб і кущів рож,
твоя душа є пляшкою спрагненої соли,
і дзвоном повним винограду є твоя шкіра.

Та на жаль я не маю нічого для тебе крім нігтів,
і моїх вій, і розтоплених роялів,
і снів, що виступають із мого серця піною,
запорошених снів, що женуться, як чорні вершники,
снів повних швидкостей і нещастя.

Я можу кохати тебе тільки поцілунками і маками,
тільки вінками мокрими від дощу,
глядаючи на попелястих коней і жовтих собак.

Я можу кохати тебе тільки із хвилями на моїй спині,
між невиразними бичуваннями сірки і зачарованої
води,
пливучи проти кладовищ, що течуть у певних ріках,
із мокрою травою, що росте на сумних алябастрових
гробах,

перепливаючи занурені серця
і бліді зшитки не похованих дітей.
Багато є смерти, багато похоронних подій
у моїх покинутих пристрастях і самотніх поцілунках,
і є вода, що паде на мою голову,
коли росте мое волосся,
вода схожа на час, темна вода, розгнуздана,
із нічним голосом, із криком

птаха серед дощу, як безконечна
тінь мокрих крил, що захищають мої кості,
коли я одягаюся, коли
безустанно я дивлюся в дзеркало, у скло,
чуючи, як хтось іде за мною, кличучи мене схлипуван-
нями,
сумним голосом, зогнилим від часу.

Ти стоїш ногами на землі, повній
зубів і блискавок.
Ти пускаєш поцілунки і убиваєш муравлів.
Ти плачеш від здоров'я, від цибулі, від бджіл,
від полум'я спалених азбук.
Ти є як синя і зелена шабля
і ти хвилюєшся від дотику, як ріка.

Прийди до моєї душі у білому, як галузка
закривавлених рож і чаш повних попелу.
Прийди із яблуком і із конем,
бо там є тільки темна заля і поломаний свічник,
декілька покручених крісел, що ждуть зими,
і мертвий голуб із числом.

(Переклади з еспанської
Юрія Тарнавського)

Езра Павнд

НА ВІНЧАННЯ У КАНІ ГАЛІЛЕЙСЬКІЙ

Кароока,
О, жінко моїх снів,
У сандалях із слонової кости,
Ти є єдиною серед всіх танечниць,
Єдиною із прудкими ногами.

Я не знайшов тебе у шатрах,
У розбитій темряві.
Я не знайшов тебе біля криниці
Між жінками зі глеками на воду.

Твої руки є, як молоде дерево під корою;
Твоє обличчя — як ріка повна світел.

Твої плечі є білі, як мигдаль,
як свіжі мигдалі, вже без луски.
Євнухи не бережуть тебе,
не бережуть тебе мідні ґрати.

Бірюза у золоті і срібло є у твоїй спальні.
Коричневий халат перетканий золотими
узорами ти вдягнула на себе,
О, Натат — Іканаіе, «Дерево, що над рікою».

Як струмок серед осоки, є твої руки на моїм тілі;
Твої пальці є, як заморожений потік.
Твої служниці є білі, як рінь,
Вони — як музика довкола тебе!
Ти є сдиною серед всіх танечниць,
Єдиною з прудкими ногами.

(Переклад з англійської
Юрія Тарнавського)

Георг Тракль

ПО ДОРОЗИ

Увечорі вони занесли чужинця в світлицю смерти;
Запах смоли; тихий шум червоних яворів;
Темний лет галок; на площі змінялася сторожа.
Сонце спустилося у чорне простирало; завжди
пригадується цей минулий вечір.
Поблизу в кімнаті грає сестра сонату Шуберта.
Так тихо осідає її сміх на дно забутої криниці,
Що блакитно шумить у сумерку. О, яким старим
є наш рід.
Хтось шепоче внизу в городі; хтось опустив
це чорне небо.
На комоді пахнуть яблука. Бабуся засвічує золоті
свічки.
О, якою лагідною є ця осінь. Тихо звучать
наші кроки у старім парку
Під високими деревами. О, яким суворим є
гіянцинтове обличчя сумерку.
Синє джерело під твоїми ногами, загадкова є
червона тиша твоїх уст,
Засмучена сном листя, теплим золотом зогнилих
соняшників.

Георг Траклъ

Твої повіки є тяжкі від маку і тихо снять
на моїм чолі.

Ніжні дзвони проймають груди. Синьою хмарою
Осіло твоє лице на мене в сумерку.

Пісня, що під гітару лунає у заморським шинку.
Дикі кущі бузка там, давно минулий листопадовий
день.

Довірені кроки на затьмлених сходах, загорілий вигляд
сволоків,
Відчинене вікно, на яким зосталася солодка надія —
Невимовним є це все, о, Боже, що в немочі ми падаємо
на коліна.

О, якою темною є ця ніч. Пурпуровий полумінь
Загас на моїх устах. У тиші
Вмирає самотня музика струн боязкої душі.
Зостав, коли п'яною від вина у бруд опускається
голова.

(Переклад з німецької
Юрія Тарнавського)

Поль Елюар

Твое волосся з помаранч в порожнечі світу
В порожнечі вікон вагітних тишею
І темрявою де мої голі руки шукають всіх твоїх
відблисків.

Форма твого серця є химерна
А твоя любов подібна до мого страченого бажання.
О зідхання з бурштину, мрії, погляди.

Але ти не була завжди зі мною. Моя пам'ять
Ще затемнена спогадами днів коли ти прийшла
Й відійшла. Словами послуговуються і час і любов.

МИ Є

Ти бачиш вечірній вогонь що залишає мушлю
І ти бачиш ліс захований в прохолоді

Ти бачиш голу рівнину на схилах розкиданого неба
Сніг високий як море
І море високо піднесене в блакить
Бездоганне каміння і лагідний ліс допомогу
за серпанком

Ти бачиш міста з відтінком смутку
Позолочену хідниками повними виправдань
Площу до стоїть усміхнена статуя
Самотности і одинокий дім любови

Ти бачиш звірів —
Усміхнені протилежності що стають жертвами себе
самих

Непорочних братів з переплутаними тіннями
В пустині залитій кров'ю

Ти бачиш гарну дитину коли вона грається коли вона
сміється

Вона далеко менша
Від малої пташки на кінці галузки
Ти бачиш краєвид з ароматом оливи і води
Де виключено скелю де земля залишає
Свою зелень для літа що закриває її плодами

Жінок що спускаються з старовинного дзеркала
Приносячи тобі свою молодість і віру в твоє життя
І одна з них її ясність той серпанок що тебе полонить
Показує тобі таємно як виглядатиме світ без тебе

Це з нами тільки житиме все

(Переклади з французької
Жені Васильківської)

Анрі Мішо

Я ПИШУ ДО ВАС З ДАЛЕКОГО КРАЮ

Я пишу до Вас з кінця світу, Ви мусите це зрозуміти. Дерева тут часто тремтять. Ми збираємо листки. В них дуже багато подовгастих жилок. Але навіщо це? Нічого більше не залишилось між ними і деревами, і ми розходимось збентежені.

Чи життя не могло б продовжуватись на землі без вітру? Чи треба, щоб все тремтіло, постійно, безперестанку?

Також бувають підземні поштовхи в домах, так як хвилі гніву, що могли б з'явитись перед вами, як суворі істоти, що хотіли б видерти у вас визнання провини.

Ми не бачимо нічого окрім того, що так мало заслугове бути баченим.

Нічого — і все таки ми тремтимо. Чому?

(Переклад з французької
Жені Васильківської)

Е. Е. Каммінґс

4

любове
твое волосся є царство
якого цар є темрява
твое чоло є втеча квітів
голова твоя є лісом
повним сплячих птахів
твої груди це рій білих бджіл
на гілці твого тіла
твое тіло для мене це квітень
в раменах якого є прихід весни

твої стегна є білі коні запряжені у возі
королів
вони є дотик доброго співця
між ними завжди є лагідна пісня
любове
голова твоя шкатулка
зимної перлини твого розуму
твое волосся є борець
невинний від невдач
твое волосся військо на моєму рамені
з побідою і сурмами

твої ноги це дерева мрій
яких овоч є нажива забуття
твої губи є сатрапи пурпуру
у поцілунку їх є злука королів

твої руки
святі
що є господарем ключів твоєї крові
твої ноги в суглобах є квіти в вазах
зі срібла

в твоїй красі ділема флейт

твої очі є зрада
дзвінків зрозуміла крізь відблиск

(Переклад з англійської
Богдана Бойчука)

ПРО АВТОРІВ

ЕММА АНДІЄВСЬКА (1931)

Народилася в Сталіно. Збірки поезій: «Поезії» (1951), «Народження ідола» (1958); збірка новель «Подорож» (1955). Кінчає сюрреалістичний роман «Герострати», що появиться скоро. Деякі з новель Андієвської передавалися в німецькому перекладі по радіо і в телевізії.

БОГДАН БОЙЧУК (1927)

Народився в Західній Україні. Перша збірка поезій: «Час болю» (1957); друкується його довга поема «Земля була пустошня». Кінчає тепер свою першу драму. Бойчук редагував літературну частину студентського журналу «Горизонти».

ЖЕНЯ ВАСИЛЬКІВСЬКА (1930)

Походить з Волині. Підготовляє до друку першу збірку віршів «Короткі віддалі». Працює над другою збіркою поезій в прозі. Васильківська редагувала літературну частину «Студентського слова» («Свобода», США), була в редакційній колегії журналу «Горизонти».

ПАТРИЦІЯ КИЛИНА (1936)

Американська поетка, не українського походження, що саме стала писати по-українськи. Народилася в Гелена, стейт Монтана. Друкується в американських журналах і в «Укр. літ. газеті». Готова до друку збірка віршів англійською мовою «Зелена fuga». Готує збірку парамітів. Працює тепер над драмою «Вершники» і збіркою поезій українською мовою.

БОГДАН ТИМІШ РУБЧАК (1935)

Народився в Калуші, Західня Україна. Перша збірка «Камінний сад» (1956). Готова до друку друга збірка «Ікарове крило». Друковані тут вірші є із тієї збірки, а вірш «Ікар» буде передовим віршем її.

ЮРІЙ ТАРНАВСЬКИЙ (1934)

Народився в Західній Україні. Перша збірка віршів «Життя в місті» (1956); в тому ж році появилася частина його повісті «Шляхи». Написав англійською мовою роман «Смуток»; саме закінчив роман «Гіпокрит». Тарнавський працює над новим романом. Вірші надруковані тут є із ще не виданої збірки «Пополудні в Покіпсі».

E. E. CUMMINGS (1894)

Народився в Кембрідж Масачусетс. Студював в Гарвардському Університеті. Особливо цікава його різногранність літературних форм. Каммінгс є також малярем. Деякі збірки поезій: «Велика кімната» (1922), «Тюльпани і комини» (1923), «XLI віршів» (1925), «E 5» (1926), без назви (1930), «Зібрані вірші» (1938), «50 віршів» (1940), «98 поезій» (1958).

PAUL ELUARD (1895-1952)

Народжений в Сен-Дені, студював у Парижі, прожив більшу частину свого життя у Франції. На протязі багатьох років був членом групи сюрреалістів. В останніх роках його творчости в його поезії позначився, на жаль, вплив т. званої суспільної лірики. Елюар аватор численних збірок поезій, з яких найбільш відома — «Capitale de la Douleur».

HENRI MICHAUX (1899)

Народився в Бельгії, подорожував по Південній Америці, тепер живе в Парижі. Мішо живе в цілковитому відокремленні

і не належить до ніяких літературних товариств. Автор багатьох збірок поезій в прозі, також відомий як маляр.

PABLO NERUDA (1904)

Справжнє прізвище: Neftali Ricardo Reyes y Basualto. Народився в Темуко, Чіле. Збірки: «Пісня фієсти» (1921), «Двадцять віршів про любов і пісня розпуки» (1924), «Побут на землі» I, II (1925-1931 і 1931-1935), «Еспанія в серці» (1936-37), «Нові вірші» (1937-1944), «Загальна пісня Чіле» (1944). Вірші, друковані тут, написані ще до того, як Неруда став комуністом (приблизно 1936 року).

ERZA LOOMIS POUND (1885)

Народжений в Гейлі, стеїт Айдаго, США. Більшість свого творчого життя провів у Європі. Збірки «Hugh Selwyn Mauberly» (1920), «Personae» (1926), «Cantos» (всіх дев'яност шість, 1925-1956), а особливо «Pisan Cantos» (1948), написані, коли поет був в'язнем в американській військовій в'язниці в Пізі. 1958 Павнд був звільнений з лікарні і перебуває знову в Італії.

GEORG TRAKL (1887-1914)

Народився в Зальцбургу, Австрія; помер в Кракові психічно хворим. Єдина збірка за життя — «Gesang des Abgeschiedenen» (1913). Після смерті, у 1919 році, вийшло повне видання його поезій. Траклъ увійшов до антології німецьких експресіоністів «Menschendämmerung».

